

HEMSTÄLLAN om revidering av riktlinjer vid skydds jakt efter varg

Till: Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
103 33 Stockholm
li.registrator@regeringskansliet.se

Sveriges Jordägareförbund hemställer härmed att Landsbygds- och infrastrukturdepartementet att revidera Naturvårdsverkets riktlinjer för beslut om skydds jakt på stora rovdjur – specifikt för varg.

Bakgrund

Förvaltningen av stora rovdjur påverkar markägare, djurhållare och jägare i hög grad. De stora rovdjurens framgångsrika ökning i landet föranleder till ökat antal angrepp på tamdjur och hundar med skador som följd. Det skapar ett allt större behov av effektiv och förutsägbar skydds jakt. Inför kommande år väntas en kraftig ökning av antalet vargar i mellersta och södra Sverige. I det området finns majoriteten av landets livsmedelsproducerande lantbruksdjur på bete. Det föranleder till särskilda behov av att anpassa kriterier för skydds jakt på varg, då den nationella förvaltningen av stora rovdjur ska vara adaptiv och förebygga risk för skada.

Betande djur i landskapet är avgörande för att nå målsättningar i Naturrestaureringsförordningen, livsmedelsstrategin, regionala, nationella och globala miljömål samt för att stärka Sveriges beredskap.

Antalet betande djur i landskapet minskar liksom vår nationella livsmedelsproduktion. Ökad risk för vargangrepp på tamdjur leder till ökad osäkerhet och försämrad lönsamhet vilket riskerar att ännu fler lägger ner. Att motverka nedläggningen av betande djur i landskapet är av högsta vikt. Antalet nötkreatur i landet har sedan 2018 minskat med ca 100 000. Fårproduktionen har, under samma period, också en negativ trend och antal företag med får har minskat med ca 1 000 och är idag endast drygt 8 000.

Det minskade antal betande djur i landskapet är inte bara ett hot mot enskilda företag. Det är ett hot mot en levande landsbygd, vår nationella beredskap och möjlighet att nå nationella klimat- och miljömål samt uppfylla internationella avtal och överenskommelser.

Naturvårdsverket tog på regeringens uppdrag 2012 fram riktlinjer vid beslut om skydds jakt på stora rovdjur. Dessa riktlinjer är ett viktigt stöd och vägledande för länsstyrelsernas handläggning av ansökningar om skydds jakt på stora rovdjur.

Med anledning av ökningen av varg föreligger synnerliga skäl till att revidera riktlinjerna för att förenkla skydds jakt efter varg i syfte att minska risken för allvarlig skada på tamdjur. En större vargpopulation medför möjlighet till förenklad skydds jakt utan att det kommer att riskera vargens gynnsamma bevarandestatus. Skydds jakten riktar sig i huvudsak mot enskilda individer och har därmed begränsad påverkan på den samlade populationen.

Förslag

Sveriges Jordägareförbund föreslår att riktlinjerna för beslut om skydds jakt på varg revideras till nedanstående föreslagna delar och formuleringar:

1. Skydds jakt kan beviljas i det fall det har skett ett angrepp av varg på får, get, nöt eller häst.

Vid angrepp av varg på nöt och häst kan skydds jakt idag beviljas efter ett angrepp. Ökad förekomst av varg kommer öka riskerna för angrepp på alla djurslag på bete. Det är därför skäligt att samtliga djurslag omfattas av samma regelverk.

Utifrån ett företagsmässigt, ekonomiskt och samhällsmässigt perspektiv går det inte att särskilja på tamdjurslag i detta avseende. Ett nötkreatur har enskilt ett högre slakt- och avelsvärde än ett får, men det är likaledes viktigt att se till den enskilda djurägarens totala antal djur samt den nytta verksamheten skapar genom att upprätthålla ett öppet landskap, skapa biologisk mångfald och producera livsmedel.

Alla djurhållare har varierade verksamheter och påverkas av varg på olika sätt. Det är viktigt att se till djurhållarnas sammantagna betydelse och inte till djurslag. En enskild fårproducent kan producera betydligt mer mat och biologisk mångfald än en enskild nötkreatur. Alla djurhållande lantbruksföretag måste få producera under lika villkor och känna samma trygghet.

Därför ska skydds jakt beviljas i det fall det har skett ett angrepp av varg på får, get, nöt eller häst.

2. Ta bort krav om skydds jakt mot särskilt skadegörande individ.

Idag ställer riktlinjerna krav på att den beslutande myndigheten ska utreda om vilken eller vilka vargar som gjort det inträffade angreppet. Detta kräver en komplex och tidskrävande utredning som leder till fördröjda och uteblivna beslut.

De första dagarna efter ett angrepp är risken som störst för ett nytt. Vikten av att länsstyrelsen fattar snabba beslut är avgörande för att inte fler angrepp ska ske. Kravet om att skyddsjakten ska riktas mot särskilt skadegörande individ leder till långa utredningar som inte alltid ger några tydliga resultat om vilken individ som orsakat skadan. Dessutom är det inte möjligt att vid skydds jaktens genomförande välja ut en särskilt individ varvid kravet är verkningslöst.

Kravet föreslås tas bort i syfte att förkorta och förenkla beslut om skydds jakt i händelse av angrepp på tamdjur. Kravet har ingen praktisk betydelse i förvaltningen och kraftigt ökar risken för nya angrepp. Det skapar en osäkerhet hos djurägarna som inte är önskvärd.

Krav på att skydds jakten ska riktas mot den eller dessa individer för att förhindra allvarlig skada ska därför tas bort.

3. Regeringen inför förslag, enligt Jordägareförbundets hemställan från 24/9 2025, om skydds jakt efter stora rovdjur

- Länsstyrelsen ska alltid besluta om skydds jakt på eget initiativ när det föreligger lagstöd.
- En särskild skydds jaktorganisation ska tillsättas av länsstyrelsen för att bistå med utförandet av skydds jakten.
- Skydds jakten ska finansieras av offentliga medel för att säkerställa rättvisa villkor och avlasta enskilda markägare och djurhållare från kostnadsbördan.

Genom att länsstyrelsen ges ett tydligare ansvar för både beslut och organisering av skydds jakten minskar risken att enskilda djurägare uppfattas som ansvariga för eller drivande i besluten. Detta bidrar till att minska hot och trakasserier mot drabbade djurägare, samtidigt som det ökar förtroendet för statens förvaltning av stora rovdjur.

En särskild skyddsjaksorganisation skapar dessutom förutsättningar för ett effektivt och säkert utförande av skyddsjakten, vilket stärker legitimiteten i hela förvaltningssystemet. Det är heller inte rimligt att en djurägare som fått sina djur dödade eller skadade av stora rovdjur själv ska bekosta utförandet av en skyddsjakt, vilket är fallet idag. Staten bör därför ta det ekonomiska ansvaret för skyddsjakten.

Förslaget kommer också leda till att länsstyrelserna hanterar skyddsjakterna mer likvärdigt, vilket skapar likabehandling och en förutsägbar förvaltning av stora rovdjur och hantering av skyddsjakt i hela landet.

Hemställan

Mot denna bakgrund hemställer Sveriges Jordägareförbund att Landsbygds- och infrastrukturdepartementet reviderar Naturvårdsverkets riktlinjer för beslut om skyddsjakt på stora rovdjur – specifikt varg - i enlighet med ovanstående förslag.

Den 20 mars 2026

För Sveriges Jordägareförbund

Axel Roos
Ordförande